VIEREMÄ

Asiantuntijalausunto 25.11.2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

VIEREMÄN KUNNAN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE LAIKSI TERVEYDENHUOLTOLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAIKSI (HE 149/2024, vp)

Vieremän kunta yhtyy Iisalmen kaupungin lausuntoon.

Iisalmen kaupungin lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2024, vp)

Iisalmen kaupunki vastustaa lakiesityksessä esitettyä säädöstä, jonka mukaan laissa säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää väestölle avointa ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä. Iisalmen kaupunki katsoo, että päätösvalta asiasta tulisi olla hyvinvointialueilla.

Perusteluissa on edelleen käytetty välimatkojen ja matka-aikojen arvioinnissa etäisyyttä Iisalmesta Kuopioon yliopistolliseen sairaalaan, eikä siinä ole huomioitu koko Ylä-Savon seutukunnan asukkaita. Hallituksen esityksessä mainitaan, että välimatka Iisalmesta Kuopioon on 84 km ja matka-aika 1h sekä Iisalmesta Kajaaniin 90 km, matka-aika 1h 10 min. Tärkeää on huomioida, että Iisalmen sairaalan yöpäivystys palvelee koko Ylä-Savon alueen väestöä. Arviossa tulisikin ottaa huomioon, että välimatkat alueella ovat pitkiä: pisimmällään matkaa seutukunnan pohjoisosista Kuopioon on n. 150 km matka-ajan ollessa 1h45 min-2 h/suunta.

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka tunnetaan kansainvälisesti arvostetusta teknologiateollisuudesta, vahvasta puutuoteteollisuudesta, laajasta alkutuotannosta sekä monipuolisesta elintarviketeollisuudesta. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen. Ylä-Savon kuntien alueella asuu n. 50 000 ihmistä. Iisalmen ja Ylä-Savon seutukunnan väestö ikääntyy muuta maata nopeammin, mistä seuraa, että hoitoa tarvitsevia potilaita on runsaasti.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, vaikutusten arviointi on haasteellista, eikä aiemmissa lausunnoissa esitettyjä vaikutuksia ole riittävästi huomioitu lakiesityksessä. Vaikutukset on arvioitu yksipuolisesti ja puutteellisesti asukkaiden ja palvelujen saavutettavuuden yhdenvertaisuuden sekä todellisten kustannusten osalta. Eniten ympärivuorokautisen päivystyksen sulkemisesta kärsisivät ikäihmiset, koska heidät jouduttaisiin kuljettamaan KYS:n entisestään ruuhkautuneempaan yhteispäivystykseen, mm. yleistilan laskun takia.

Yöpäivystyksen puuttuminen Ylä-Savon seudulta aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia ja ajanmenetetystä. Julkista liikennettä ei Pohjois-Savossa ilta- ja yöaikaan ole tarjolla, viikonloppuisinkin vain vähän. Yöpäivystyksen puuttuminen vaikuttaa suoraan seutukunnan elinvoimaan ja väestön asettautumiseen alueelle.

Hallituksen esityksessä todetaan, että Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkemisesta säästyvä kustannus vuoden 2022 tasossa on 0,9 milj. euroa. Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintamenot vuonna 2024 ovat 1,452 miljardia euroa. Säästyvä kustannus on siten 0,06 %

hyvinvointialueen toimintamenoista.

Hallituksen esityksessä on myös todettu, että Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi ensihoidon lisäkustannuksia 0,6 milj. euroa ja sairausvakuutuksen matkakorvauksia 0,6 milj. euroa. Mikäli nämä arviot pitävät paikkansa, Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi valtiontaloudelle kokonaisuudessaan enemmän kustannuksia, mitä hyvinvointialueelle kohdistuva säästö on. Yöpäivystyksen sulkemisen perusteleminen kustannussäästöillä ei siten ole perusteltua.

On perusteltua kysyä, onko Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen perusteltua suhteutettuna siitä aiheutuviin haittoihin: Lakkautuksella on suora vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä perusturvallisuuteen. Tärkeää on myös huomioida, että hallituksen esityksen mukaan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin sulkemisesta saavutettava säästöpotentiaali on.

Lisäksi toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta ei ole kattavasti huomioitu lakiesityksessä mainittua mahdollisuutta ylläpitää vuodeosastoilla jo olevien potilaiden potilasturvallisen hoidon kannalta tarpeellista, sisäistä ympärivuorokautista lääkäripäivystystä. Lääkäri- ja hoitohenkilöstöresurssia tehokkaasti hyödyntämällä ympärivuorokautinen päivystys ja sisäinen lääkäripäivystys muodostavat taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, jolla ylläpidetään asukkaiden perusturvallisuutta ja alueen elinvoimaa.

Muut huomiot

Lausuntopyyntö on saapunut Iisalmen kaupungille 18.11. 2024, ja lausunto on jätettävä 26.11. 2024. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä säädösvalmistelun kuulemisohjeen (4.2.2016) mukaan on kirjallisten lausuntojen antamiseen varattava aikaa vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään kahden viikkoa, ja vain perustelluista syistä lausuntoaikaa voidaan lyhentää. Kaikkiaan lausunnolla oleva lakiesitys on laaja, ja sillä on huomattavia vaikutuksia lakkautettavien seutukunnan asukkaiden hyvinvointiin ja seudun elinvoimaan, joten lausuntojen antamiseen annettu aika on merkitykseensä nähden liian lyhyt.

Lausuntoa olisi tullut pyytää myös niiltä kunnilta ja kaupungeilta, joiden asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin muutoksilla on vaikutusta. Tässä tapauksessa Iisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkemine koskee kaikkien Ylä-Savon kuntien asukkaita.

Yhteenveto:

Kuten jo aiemmin on todettu, ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen sulkeminen Iisalmesta ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti järkevää. Koska hyvinvointialueella on edelleen kiirevastaanottotoiminnan ylläpidon velvoite, tulisi väestön palvelutarve olla tärkein edellytys ympärivuorokautisen vastaanoton järjestämiselle. Tämä tarve pystytään parhaiten arvioimiaan paikallisesti.

Vieremällä 25.11.2024

Mika Suomalainen
kunnanjohtaja

Tiia Väänänen
vs. hallintojohtaja